Ashin Kelasa
254 N Wickiup Road
Apache Junciton, AZ 85119
Tel: 480-288-0789

ဓမ္မစကြာသုတ်ခက်ဆစ် ခက်ဆစ် ၁

(က) ဘိက္ခုနံ့ ပဉ္စဝဂ္ဂနံ၊ ဣသိပတန နာမကေ။
မိဂဒါယေ ဓမ္မဝရံ၊ ယံ တံ နိဗ္ဗာနပါပကံ။

ပဉ္စဝဂ္ဂ = ရဟန်း ငါးပါးအုပ်စု။ ၁၊ ကောဏ္ဍည ၂၊ ဘဒ္ဒိယ ၃၊ ဝပ္ပ ၄၊ မဟာနာမ ၅၊ အဿဇိ။ တရားဦး နာရသူများ။

(ခ) သဟမ္ပတိနာမကေန၊ မဟာဗြဟေန ယာစိတော။
စတုသစ္စ ပကာသေန္တော၊ လောကနာထော အဒေသယိ။

သဟမ္ပတိ = ဗြဟာရဲ့ နာမည်။ ဗုဒ္ဓကို ဓမ္မစကြာတရား ဟောဖို့ တောင်းပန်သူ။ စတုသစ္စံ = သစ္စာလေးပါး။

(ဂ) နန္ဒတံ သဗ္ဗဒေဝေဟိ၊ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိသာဓကံ။
သဗ္ဗလောက–ဟိတတ္ထာယ၊ ဓမ္မစက္ကံ ဘဏာမ ဟေ။

သဗ္ဗလောက–ဟိတတ္ထာယ = လောက၏ အကျိုးစီးပွား အတွက်။ ဓမ္မစက္ကံ = ဓမ္မစကြာသုတ်။

နိဒါန်း

၁။ ဧဝံ မေ သုတံ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဗာရာဏသိယံ ဝိဟရတိ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ပဉ္စ ဝဂ္ဂိယေ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ –

ပဌမသံဂါယနာ တင်စဉ်က အရှင်အာနန္ဒာ မိန့်ခဲ့တဲ့ စကား။ ဣသိပတန = ဗုဒ္ဓ တရားဟောတဲ့ တောရဲ့ နာမည်။ မိဂဒါယေ = အဲဒီ တောမှာ သားကောင်တွေကို မသတ်ရဘူးလို့ ဘေးမဲ့ပေးထားတယ်။ ဗာရာဏသိယံ = ဗာရာဏသီမြို့ အနီးမှာ ရှိတယ်။ ဘဂဝါ = တရား ဟောကြားသူ ဗုဒ္ဓ။

အစွန်း နှစ်ပါး

၂။ ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ၊ ကတမေ ဒွေ? ယော စာယံ ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ ဟီနော ဂမ္မော ပေါထုဇ္ဇနိကော အနရိယော အနတ္ထသံဟိတော။ ယော စာယံ အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ ဒုက္ခော အနရိယော အနတ္ထသံဟိတော။

ဒွေ အန္တာ = အစွန်း နှစ်ပါး။

(၁) ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ = ကာမချမ်းသာ နောက်ကို

ပဲ လိုက်နေတဲ့ အစွန်း။ အပြစ်ငါးမျိုး ရှိနတယ် –

ဟီနော = ယုတ်ညံ့တယ်။

ဂမ္မော = ရွာသူရွာသား မြို့သူမြို့သားတို့ရဲ့ အလုပ် ဖြစ်တယ်။

ပေါထုဇ္ဇနိကော = ပုထုဇဉ်တွေရဲ့ အကျင့်ဖြစ်တယ်။

အနရိယော = မြင့်မြတ်သူတွေရဲ့ အကျင့် မဟုတ်။

အနတ္ထသံဟိတော = အကျိုးစီးပွားအစစ်နဲ့ မသတ်သက်ဘူး။

(၂) အတ္တကိလမထာနုယောဂေါ = ကိုယ်ခန္ဓာကို ပင်ပန်းကြီးစွာ နှိပ်စက်တဲ အစွန်း။ အပြစ်သုံးမျိုး ရှိတယ် –

ဒုက္ခော = ဆင်းရဲရုံမျှပါပဲ။

အနရိယော = မြင့်မြတ်သူတွေရဲ့ အကျင့် မဟုတ်။

အနတ္ထသံဟိတော = အကျိုးစီးပွားအစစ်နဲ့ မသတ်သက်ဘူး။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါ (အလယ်လမ်း)

၃။ ဧတေ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဥဘော အန္တေ အနုပဂမ္မ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ စက္ခုကရဏီ ဉာဏကရဏီ ဥပ–သမာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

ကတမာ စ သာ ဘိက္ခဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ … သံဝတ္တတိ?

အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ –

သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာ အာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။

အယံ ခေါ သာ ဘိကဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ … သံဝတ္တတိ။

အနုပဂမ္မ = အစွန်း နှစ်ပါးကို ပယ်ရမယ်။

မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ = မဇ္ဈိမပဋိပဒါ (မလျော့လွန်း မတင်းလွန်းတဲ့) အလယ်အလတ် လမ်းစဉ်။

အကျိုး ၇ မျိုး ရှိတယ် –

(၁) တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ = ဗုဒ္ဓ သိတဲ့ တရား။

(၂) စက္ခုကရဏီ = ပညာမျက်စိ ပွင့်တယ်။

(၃) ဉာဏကရဏီ = အသိဉာဏ် ထင်လင်းလာမယ်။

(၄) ဥပသမာယ သံဝတ္တတိ = ကိလေသာ ငြိမ်းမယ်။

(၅) အဘိညာယ သံဝတ္တတိ = ထူးသောဉာဏ်နဲ့ သိတယ်။

(၆) သမ္ဗောဓာယ သံဝတ္တတိ = ထိုးထွင်း၍ သိတယ်။

(၇) နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ = ဆင်းရဲ ငြိမ်းတယ်။

အရိယော အဋ္ဌဂကော မဂေါ = မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါပဲ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ = မှန်စွာ မြင်ခြင်း

သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ = မှန်စွာ ကြံခြင်း

သမ္မာဝါစာ = မှန်စွာ ပြောခြင်း

သမ္မကမ္မန္တော = မှန်စွာ ပြုခြင်း

သမ္မာ အာဇီဝေါ = မှန်စွာ အသက်မွေးခြင်း

သမ္မာဝါယာမော = မှန်စွာ အားထုတ်ခြင်း

သမ္မာသတိ = မှန်စွာ အမှတ်ရခြင်း

သမ္မာသမာဓိ = မှန်စွာ စူးစိုက်တည်ကြည်ခြင်း

(၁) ဒုက္ခသစ္စာ (ဒုက္ခအမှန်တရား)

၄။ ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော၊ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ အပ္ပိယေဟိ သမ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော၊ ယံပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ။

ဒုက္ခ ရှစ်မျိုး ရှိတယ် –

ဇာတိ = ပဋိသန္ဓေနေခြင်း

ဇရာ = အိုခြင်း

ဗျာဓိ = နာခြင်း

မရဏံ = သေခြင်း

အပ္ပိယေဟိ သမ္ပိယောဂေါ = မချစ်သူနဲ့ ပေါင်းရခြင်း

ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ = ချစ်သူနဲ့ ကွေကွင်းရခြင်း

ယံပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပ = လိုတာကို မရခြင်း

ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ = ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးပါပဲ

(၂) သမုဒယသစ္စာ = ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း အမှန်တရား

၅။ ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ၊ ယာယံ တဏှာ ပေါနောဗ္ဘဝိကာ၊ နန္ဒီရာဂသဟဂတာ၊ တတြတတြာဘိ–နန္ဒိနီ။ သေယျထိဒံ – ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ။

သမုဒယဆိုတာ အာရုံဆာတဲ့ တဏှာပါပဲ။

(က) အပြစ်သုံးပါး –

ပေါနောဗ္ဘဝိကာ = ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတယ်။

နန္ဒီရာဂသဟဂတာ = ဆီဆိုးရေတွေဟာ ထိရာမှာ စွဲသလို
နှစ်သက်ရာရာ အာရုံတွေမှာ စွဲငြိတယ်။

တတြတတြာဘိနန္ဒိနီ = ရောက်ရာဘဝမှာ ပျော်မွေ့တယ်။

(ခ) အပြား သုံးထွေ –

ကာမတဏှာ = နှစ်သက်စရာ အာရုံတွေကို တပ်မက်တာ။

ဘဝတဏှာ = မြဲတဲ့ ဝိညာဉ်ကောင်ရှိတယ်လို့ စွဲလမ်းတာ။

ဝိဘဝတဏှာ = မသေခင်သာ ရှိနေတာ၊ သေပြီးရင်
မရှိတော့ဘူးလို့ ယူဆပြီး နှစ်သက်လိုချင်တာ။

(၃) နိရောဓသစ္စာ (တဏှာငြိမ်းခြင်း အမှန်တရား)

၆။ ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ၊ ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယော။

ဂုဏ်ရည် ၅ မျိုး ရှိတယ် –

အသေသဝိရာဂနိရောဓော = တဏှာ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်း

စာဂေါ = တဏှာကို ပယ်စွန့်ခြင်း။

ပဋိနိဿဂ္ဂေါ = တဏှာနဲ့ ကင်းဝေးခြင်း။

မုတ္တိ = တဏှာကို ဆုပ်ကိုင်မထားဘဲ လွှတ်လိုက်ခြင်း။

အနာလယော = တွယ်တာမှု မရှိခြင်း။

(၄) မဂ္ဂသစ္စာ (လမ်းစဉ် အမှန်တရား)

၇။ ဣဒံ ခေါ ပန ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ အရိယ– သစ္စံ၊ အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ သေယျထိဒံ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ ... သမ္မာသမာဓိ။

မဂ္ဂင် ရှစ်ပါး။

ဒုက္ခသစ္စာကို သိပုံ သုံးမျိုး

၈။ 'ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ'န္တိ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အနနုဿု– တေသု ဓမ္မေသု စက္ခုံ ဥဒပါဒိ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ ပညာ ဥဒပါဒိ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

(၁) အရိယသစ္စန္တိ = အရိယသစ္စာပဲလို့

လောကမှာ ဒုက္ခ တည်ရှိနေတာဟာ သစ္စာ (အမှန်တရား) ပဲ။ တစ်နည်း ဒုက္ခကို အရိယသစ္စာ အနေနဲ့ သိတယ်။ ဒါကို သစ္စဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

သိပုံကို ၅ မျိုး ဖွင့်ပြတယ် –

စက္ခုံ ဥဒပါဒိ = ပညာမျက်စိ ဖြစ်ပေါ်ပြီ။

ဉာဏံ ဥဒပါဒိ = အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီ။

ပညာ ဥဒပါဒိ = ပိုင်းခြားသိသော ပညာ ဖြစ်ပေါ်ပြီ။

ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ = ထိုးထွင်း၍သိသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ပြီ။

အာလောကော ဥဒပါဒိ = ဉာဏ်အလင်း ဖြစ်ပေါ်ပြီ။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညေယျ'န္တိ ...

(၂) ပရိညေယျန္တိ = ပိုင်းခြားပြီး သိရမယ့်တရားပဲလို့

အဲဒီ ဒုက္ခဆိုတဲ့ အမှန်တရားဟာ သိရမယ့်တရားပဲလို့ ဗုဒ္ဓ သိတော်မူတယ်။ ဒါကို ကိစ္စဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပရိညာတ'န္တိ ...

(၃) ပရိညာတန္တိ = ပိုင်းခြားပြီး သိပြီးပြီလို့

အဲဒီ ဒုက္ခဆိုတဲ့ အမှန်တရားကို သိပြီးပြီလို့ သိတော်မူ တယ်။ ဒါကို ကတဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

သမုဒယသစ္စာကို သိပုံ သုံးမျိုး

၉။ 'ဣဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စ'န္တိ ...

(၁) ဒုက္ခသမုဒယကို အရိယသစ္စာလို့ သိတယ်။ သစ္စဉာဏ်။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ ပဟာတဗ္ဗ'န္တိ ...

(၂) ပဟာတဗ္ဗန္တိ = ပယ်ရမယ့် တရားပဲလို့ သိ၊ ကိစ္စဉာဏ်။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခသမုဒယံ အရိယသစ္စံ ပဟီန'န္တိ ...

(၃) ပဟီနန္တိ = ပယ်ပြီးပြီလို့ သိ။ ကတဉာဏ်။

နိရောဓသစ္စာကို သိပုံ သုံးမျိုး

၁၀။ 'ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စ'န္တိ ...

(၁) ဒုက္ခနိရောဓကို အရိယသစ္စာလို့ သိတယ်။ သစ္စဉာဏ်။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ'န္တိ ...

(၂) သစ္ဆိကာတဗ္ဗန္တိ = မျက်မှောက်ပြုရမယ့် တရားပဲလို့ ဒုက္ခနိရောဓဆိုတာ ဆိုက်ရောက်ရမယ့် ရရှိရမယ့် တရားပဲ လို့ သိတယ်။ ကိစ္စဉာဏ်။

'တံ ခေါ ပနိဒံ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ သစ္ဆိကတ'န္တိ ...

(၃) သစ္ဆိကတန္တိ = ဆိုက်ရောက်ပြီးပြီလို့ သိ၊ ကတဉာဏ်။

မဂ္ဂသစ္စာကို သိပုံ သုံးမျိုး

၁၁။ 'ဣဒံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ အရိယသစ္စ'န္တိ ...

(၁) အရိယသစ္စာပဲလို့ သိ။ သစ္စဉာဏ်။

'တံ .. ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ .. ဘာဝေတဗ္ဗ'န္တိ ...

(၂) ဘာဝေတဗ္ဗန္တိ = ပွားရမယ့် တရားလို့ သိ၊ ကိစ္စဉာဏ်။

'တံ .. ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ ဘာဝိတ'န္တိ ...

(၃) ဘာဝိတန္တိ = ပွားများပြီးပြီလို့ သိ၊ ကတဉာဏ်။

၁) ရှေး နောက်ကာလ၊ မဂ်ခဏမှာ၊ လေးသစ္စာ၊ သိတာသစ္စဉာဏ်။
၂) သိသင့် ပယ်သင့်၊ ဆိုက်ပွားသင့်၊ သိနှင့် ကိစ္စဉာဏ်။
၃) ကိစ္စပြီးလျှင်၊ ပြီးကြောင်းမြင်၊ ခေါ်တွင် ကတဉာဏ်။

ဗုဒ္ဓအဖြစ် ဝန်မခံသေး

၁၂။ ယာဝကီဝဉ္စ မေ ဘိက္ခဝေ ဣမေသု စတူသု အရိယ သစ္စေသု ဧဝံ တိပရိဝဋ္ဋံ ဒွါဒသာကာရံ ယထာဘူတံ ဉာဏ ဒဿနံ န သုဝိသုဒ္ဓံ အဟောသိ၊ နေဝ တာဝါဟံ ဘိက္ခဝေ သဒေဝကေ လောကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ သဿမဏ

ဗြာဟ္မဏိယာ ပဇာယ သဒေဝမနုဿာယ အနုတ္တရံ သမ္မာ– သမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ ပစ္စညာသိံ။

သစ္စာလေးပါးကို မသိခင်က ဘုရားအဖြစ်ကို ဝန်မခံသေး။

တိပရိဝဋ္ဋံ = အပြန်သုံးပါး။

သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်၊ ကတဉာဏ်။

ဒွါဒသာကာရံ = အခြင်းအရာ ၁၂ ပါး။

အပြန် သုံးပါး × သစ္စာလေးပါး

န သုဝိသုဒ္ဓံ = မစင်ကြယ်သေး၊ မရှင်းလင်းသေး။

သဒေဝကေ သမာရကေ သဗြဟ္မကေ = နတ်၊ မာရ်နတ်၊ ဗြဟ္မာတွေ ပါရှိတဲ့၊ လောကေ = လောကထဲမှာ

သဿမဏဗြာဟ္မဏိယာ သဒေဝမနုဿာယ = သမဏ၊ ဗြာဟ္မဏတွေ၊ မင်းတွေ ပါရှိတဲ့၊ ပဇာယ = လူ့လောကထဲမှာ

သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ = ဗောဓိဉာဏ်ကို ရပြီလို့

နေဝ ပစ္စညာသိံ = ဝန်မခံခဲ့ဘူး။

ဗုဒ္ဓအဖြစ် ဝန်ခံပြီ

ယတော စ ခေါ မေ ဘိက္ခဝေ ဣမေသု ... ဉာဏဒဿနံ သုဝိသုဒ္ဓံ အဟောသိ၊ အထာဟံ ဘိက္ခဝေ ... ပစ္စညာသိံ။

သစ္စာလေးပါးကို သိပြီးမှ ဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်ကို ဝန်ခံ။

ဉာဏဒဿနံ = ဉာဏ်အမြင်

သုဝိသုဒ္ဓံ = စင်ကြယ်သွားပြီ။ ရှင်းလင်းသွားပြီ။

ပစ္စညာသိံ = ဝန်ခံတယ်။

ဒေသနာနိဂုံး

၁၃။ ဉာဏဉ္စ ပန မေ ဒဿနံ ဥဒပါဒိ 'အကုပ္ပါ မေ ဝိမုတ္တိ၊ အယ မန္တိမာ ဇာတိ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ'တိ။

အကုပ္ပါ မေ ဝိမုတ္တိ၊ = ငါ၏ တဏှာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း ဟာ အရဟတ္တမဂ်နဲ့ ပယ်သတ်ပြီး ဖြစ်လို့ မပျက်နိုင်တော့ဘူး။ လောကီ ရူပ အရူပ ဈာန်တွေက ပျက်နိုင်သေးတယ်။

အယ မန္တိမာ ဇာတိ၊ = ဒီဘဝဟာ နောက်ဆုံးပဲ။

နတ္ထိ ဒါနိ ပုနဗ္ဘဝေါ = ဘဝသစ် ပြန်မဖြစ်တော့ဘူး။

ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့ နှစ်သက်သွားခြင်း

၁၄။ ဣဒမဝေါစ ဘဂဝါ၊ အတ္တမနာ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာ ဘိက္ခူ ဘဂ– ဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒုန္တိ။

အတ္တမနာ = နှစ်သက်သွားကြတယ်။

သံဂါယနာမှတ်တမ်း။ ပဌမ သံဂါယနာတင်စဉ်က မထေရ် ကြီးတွေ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့တာ။ ......